

ÇEVRE BİYOLOJİSİ

Çevre Biyolojisinin Konusu ve Genel Bakış

Çevre sorunları dünyanın birçok yerinde, bu arada ülkemizde son 25-30 yıldan beri günlük yaşamda etkisini iyice göstermeye başlayan konulardır. Ormanların tahribi ve erozyon sorunu, hızlı nüfus artışı düzensiz şehirleşme ve yeşil alanların eksikliği, kıyıların bozulması, sanayide kullanılan kimyasal maddelerin insan ve diğer canlılar üzerindeki olumsuz etkisi, nükleer enerji ve termik santraller ile ilgili sorunlar sadece Türkiye’de değil dünyanın pek çok ülkesinde çözümler aranan çevresel sorunlardır.

Bu sorunların maksimum düzeye ulaştığı sanayileşmiş ülkelerde konuyla ilgili bakanlıklar oluşturularak, devlet eliyle çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde de çevre sorunlarına çözümler üretmekle sorumlu bakanlık kurularak, konu devletin gündemine girmiştir.

Kontrolsüz, “çevre bilincinden” yoksun sanayileşme faaliyetleri sonucu ortaya çıkan çevresel-biyolojik sorunlar, sadece insanın değil, “çevrede” varlığını sürdüren tüm canlıların yaşamlarını da tehdit etmektedir. Öyleyse sorun sadece insanın, sağlıklı bir çevrede yaşaması değil, çevrede bulunan diğer tüm canlıların da yaşamlarını dengeli bir bütünlük içinde sürdürebilmesidir.

Çevre Biyolojisi Kavramı

Hangi türden olursa olsun doğada, büyük küçük hiçbir canlı tek başına yaşamını sürdüremez. Yani diğer hiçbir canlının bulunmadığı, belli fiziksel-kimyasal ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir ortamda var olamaz. Kısacası canlı bir çevre içinde varlığını sürdürebilir ve bu çevre de fiziksel ve kimyasal etkenler ile diğer canlılardan (biyolojik) meydana gelir. Bu durumda işte herhangi bir canlı bireyini, bu çevresinden soyutlayarak irdeleyebilmek mümkün değildir. Çünkü bir canlının herhangi bir özelliğinin mutlaka çevresel bir boyutu da vardır. Çevre biyolojisi bakımından çevre kavramı bireyle ilişkili canlı-cansız her etkeni kapsar. Böyle olunca her organizmanın çevresi canlı ve cansız olmak üzere birçok faktörlerden oluşur.

Organizma ile aynı fiziksel alanı paylaşan ve organizmayı doğrudan veya dolaylı etkileyen tüm türler, organizmanın canlı çevresini oluşturur. Sözelimi bir ormanda yaşayan bir bitki bireyinin canlı çevresi, sadece diğer bitkilerden oluşmaz. Ormanda yaşayan diğer hayvan türleri, mikroorganizmalar ve insan da bu bitki bireyinin canlı çevresini oluşturan unsurlardandır.

Organizmanın cansız çevresi ise genel anlamda kara, su gibi canlının içinde ve üzerinde yaşadığı somut bir ortamdan oluşur. Bunun yanında iklimsel faktörler, toprak ve suyun fiziksel-kimyasal özellikleri, gün ışığının günlük ve mevsimsel değişimi çevreyi oluşturan cansız unsurlardır.

Kısacası organizma canlı ve cansız unsurlardan oluşan etkenler kompleksi içinde varlığını sürdürür ve bu etkenlerden soyutlanamaz. İşte biz buna çevrenin biyolojik boyutu diyoruz ve çevre biyolojisinin konusu canlının bu unsurlarla olan etkileşiminde ortaya çıkan sorunları ortaya koymaya çalışır.